

Aan:
De leden van provinciale staten
van Drenthe

Assen, 1 november 2006
Ons kenmerk 2006012732
Behandeld door mevrouw I.M. Rozema (0592) 36 57 95
Onderwerp: Besluitvorming rapport Noordelijke Rekenkamer over MKB-subsidies

Geachte leden,

In uw vergadering van 15 november a.s. is aan de orde het rapport van de Noordelijke Rekenkamer getiteld "Resultaten MKB-maatregelen ter versterking van de marktsector in Noord-Nederland", dat in april 2006 is verschenen. Over dit rapport is in de statencommissie BFE van 7 juni jl. een eerste discussie aan de orde geweest. De statencommissie heeft toen aangegeven, dat zij eerst een reactie van de drie colleges van GS op dit rapport wilde afwachten, alvorens definitieve conclusies te trekken in de staten. Die brief van de colleges (c.q. van het DB-SNN) is deze week verschenen en treft u bijgaand aan.

Het is de eerste keer, dat de staten een rapport van de Noordelijke Rekenkamer behandelen en daarover besluiten nemen. Het Presidium is van oordeel, dat het in dit soort gevallen niet voor de hand ligt, dat het Presidium daar een concreet concept-statenbesluit in de vorm van een statenstuk aan koppelt. De inhoud van dat statenbesluit kan immers pas duidelijk worden na het debat in de staten over de inhoud van het rapport en over de schriftelijke reactie van de colleges daarop. Een concept-besluit formuleren zou daar te zeer een sturende rol in vervullen. Daarom heeft het Presidium op de agenda van 15 november a.s. uitsluitend twee documenten geagendeerd: het rapport van de Noordelijke Rekenkamer en de brief van het DB-SNN. Uw staten kunnen daarover vrijelijk het debat voeren. De daaruit te trekken conclusies en besluiten kunnen dan door de fracties in de vorm van moties aan de staten worden voorgelegd.

Hoogachtend,
het Presidium van provinciale staten

A.L. ter Beek, voorzitter

Samenwerkingsverband
Noord-Nederland

Bestuurssecretariaat

Postbus 239
9700 AE Groningen

telefoon: (0592) 36 57 04
fax: (0592) 36 57 80

Aan: de leden en plaatsvervangende leden
Van het Algemeen Bestuur van het
Samenwerkingsverband Noord-Nederland

e-mailadres: bestuur@snnonline.nl
website SNN: www.snnonline.nl

Assen, 2 november 2006

Behandeld door : L. Hulsman
Telefoonnummer : 050-5224945
Ons kenmerk : SNN/2006-012692
Bijlagen : -
Onderwerp : reactie op 'Rapport resultaten MKB-maatregelen ter versterking van de marktsector in Noord-Nederland'

Geachte leden,

Op 11 juli jl. hebben wij in de vergadering van het Algemeen Bestuur gesproken over het rapport van de Noordelijke Rekenkamer, over de MKB-maatregelen van het Kompasprogramma. Tijdens de vergadering hebben wij aangegeven met een aanvullende reactie te komen op de aanbevelingen in het rapport. Onze reactie treft u hierbij aan.

- *De Rekenkamer constateert dat voortgangsgegevens op projectniveau niet worden geaggregeerd naar informatie op maatregelniveau.*

De aanwezige voortgangsgegevens werden de afgelopen jaren inderdaad niet in jaarverslagen en rapportages gebruikt. Dit had te maken met het stadium waarin de uitvoering van het Kompasprogramma verkeerde. Verreweg het grootste deel van de projecten waaraan Kompassubsidies zijn verleend was nog in uitvoering. De beperkte set beschikbare gegevens leverde onzes inziens nog geen representatief beeld op van de voortgang van het programma. Hoewel op 1 januari van dit jaar ook nog maar een beperkt deel van het totaal aan verleende subsidies was afgerekend (circa 9%), hebben wij, mede naar aanleiding van de constatering van Rekenkamer gemeend in het Jaarverslag 2005 voor het eerst ook realisatiegegevens van indicatoren op te nemen.

Deze keuze ook over gerealiseerde effecten te gaan rapporteren hebben wij in onze sindsdien opgestelde rapportages doorgevoerd. In de onlangs verschenen Jaarrapportage 2005, over de verantwoording van het door het Ministerie van Economische Zaken beschikbaar gestelde deel van de Kompasmiddelen, wordt bijvoorbeeld tot op maatregelniveau informatie verschaft over de gerealiseerde effecten.

Wij zullen de komende jaren verder gaan op deze ingeslagen weg en waar mogelijk onze informatievoorziening verder verbeteren. Met deze acties menen wij onder meer tegemoet te komen aan de door Provinciale Staten van Groningen op 5 juli jl. aangenomen motie de informatievoorziening te optimaliseren.

- *De Rekenkamer concludeert in haar rapport (op p.25) dat bij projecten niet altijd duidelijk is waarom de aanvragen zijn gehonoreerd, terwijl bovendien soms niet aan alle voorwaarden is voldaan.*

Aan het toekennen van een subsidie ligt vaak een breed scala van factoren ten grondslag: min- en pluspunten die tegen elkaar worden afgewogen. Deze factoren – en dus ook de beslissingen – zijn grotendeels geobjectiveerd, maar dat is niet op alle punten mogelijk, bijvoorbeeld omdat een aantal Kompasprojecten onvergelykbaar is met andere projecten. Daardoor is ook de verslaglegging niet eenvoudig. We zullen ons inspannen om de verslaglegging op dit punt aan te scherpen.

Terecht heeft de Rekenkamer geconstateerd dat het in het verleden een aantal keren is voorgekomen dat een voorschot werd uitgekeerd zonder dat formeel aan alle voorwaarden was voldaan. Naar aanleiding van het IT-Atelier en de constatering van PriceWaterhouseCoopers, hebben wij de procedures op dit punt inmiddels aangescherpt.

- *De Rekenkamer heeft kritiek op de woordkeus in jaarverslagen/-rapportages (p. 29): bij invulling gaat het om verwachtingen, terwijl dat in onze rapportages niet altijd even duidelijk is.*

Hoewel onbedoeld, hebben wij in onze rapportages en Jaarverslagen de indruk gewekt dat effecten waren gerealiseerd, terwijl het nog om verwachtingen ging. In het Jaarverslag 2005 en alle andere (jaar)rapportages die sinds het Rekenkamerrapport zijn verschenen, hebben wij daarom extra aandacht geschonken aan de formulering van de effecten. Daar waar het gaat om verwachtingen is dit explicieter dan voorheen in de tekst aangegeven. Zie bijvoorbeeld de passage op p. 4 van het Jaarverslag 2005 (digitale versie). Zoals hierboven al aangegeven, zijn in het Jaarverslag 2005 voor het eerst ook realisatiewaarden van indicatoren opgenomen, waardoor het verschil met de verwachtingen onzes inziens nog duidelijker is geworden.

- *De Rekenkamer constateert dat projecten worden afgerekend op basis van subsidiabele kosten en niet op basis van realisatie van 'output en impact' (van indicatoren) Hierdoor is er geen sprake van sturen op resultaten.*

Zoals we in onze bestuurlijke reactie op het Rekenkamer-rapport al hebben aangegeven vinden wij het daadwerkelijk vaststellen van subsidies op basis van effecten geen haalbare kaart. De praktische en juridische bezwaren zijn hiertoe in onze ogen te groot. Beschouw bijvoorbeeld een onderneming die een NIOF-subsidie ontvangt voor het uitvoeren van een exportonderzoek. Als wij deze subsidie zouden afrekenen op basis van de economische effecten die het onderzoek oplevert, impliceert dit dat wij een subsidie moeten vaststellen op basis van exportactiviteiten die vaak pas jaren na de uitvoering van het onderzoek merkbaar zijn. Hiermee wordt de onderneming voor een lange tijd geconfronteerd met onzekerheid over de hoogte van de uiteindelijke subsidie. Dit nog afgezien van de vraag of de causaliteit tussen de subsidie en de exportactiviteiten juridisch gezien valt te leggen. Het niet afrekenen op basis van effecten betekent overigens niet dat een Kompasubsidie alleen maar wordt bepaald door de hoogte van de gerealiseerde kosten. Projecten dienen daadwerkelijk te zijn gerealiseerd en in gebruik genomen voordat een Kompasubsidie wordt uitgekeerd. Dit is letterlijk een standaardvoorwaarde bij elke beschikking.

- *De Rekenkamer constateert dat bij de afrekening van Kompasubsidies geen bruikbare beleidsinformatie wordt gegenereerd over de gerealiseerde effecten.*

Een wezenlijk kenmerk van het Kompasprogramma is dat veel projecten die worden gesubsidieerd, voorwaardenscheppend van aard zijn. Dit maakt het vergaren van informatie over effecten lastig. Bij de afrekening van subsidies zijn de verwachte economische effecten immers vaak nog niet gerealiseerd. Dit neemt niet weg dat wij de constatering van de Rekenkamer serieus nemen en dat wij actief zoeken naar mogelijkheden om de effecten van subsidieprojecten beter in kaart te brengen.

Bij de samenstelling van de subsidieprogramma's voor de komende jaren zal dit punt nadrukkelijk in de discussies worden betrokken.

Een mogelijkheid om de complicatie van het later optreden van effecten te ondervangen, is van initiatiefnemers te verlangen dat zij ook gedurende een periode na de afronding van het project en vaststelling van de subsidie rapporteren over de effecten van hun project.

- Aan het verlenen van een subsidie kan bijvoorbeeld als aanvullende voorwaarde worden verbonden dat tot een bepaalde periode na afronding van het project wordt gerapporteerd over de effecten.
De informatiewinst die dit oplevert moet echter duidelijk worden afgewogen tegen de nadelen die het genereert:
 - o Nadeel van het 'door laten rapporteren' over effecten is bijvoorbeeld dat de lastendruk wordt verzwaard, met name voor de eindbegunstigden van subsidies, maar ook voor de Uitvoeringsorganisatie.
 - o Een ander nadeel is dat er extra financiële risico's kunnen worden gecreëerd. Op het moment dat wij als SNN extra voorwaarden toevoegen aan een subsidieverlening gaan deze voorwaarden bij de Europese programma's automatisch ook als voorwaarde 'van Brussel' gelden. Als vervolgens mocht blijken dat subsidieontvangers om praktische redenen niet aan de extra rapportageverplichting (en daarmee de SNN-voorwaarden) kunnen voldoen, zal het SNN door de Europese Commissie worden gekort.
- Deze nadelen zijn in onze ogen zo zwaarwegend, dat wij het door laten rapporteren over effecten niet als een te verkiezen weg beschouwen.
- In aanvulling op de gegevens die al bij de vaststelling van subsidies worden gegenereerd - en die wij met ingang van dit jaar structureel in onze rapportages opnemen - geven wij, met name voor het vergaren van beleidsinformatie over effecten die pas na vaststelling optreden, de voorkeur aan een alternatieve methode: het laten uitvoeren van extern evaluatieonderzoek.
- Overigens zullen de meeste gegevens uiteraard pas na afloop van het betreffende programma in voldoende mate beschikbaar komen om er beleidsmatige conclusies aan te kunnen verbinden.

In bovengenoemde motie van Provinciale Staten van Groningen is ook de wens uitgesproken te onderzoeken of de inzet van het instrument Venture Capital kan worden geïntensiveerd. In reactie hierop kunnen wij meedelen dat wij bij de ontwikkeling van het instrumentarium voor de komende programma's de merites van projecten die de kapitaalmarkt voor (startende) ondernemingen beter ontsluiten, nadrukkelijk verkennen. Wij denken hierbij aan verschaffing van risicokapitaal, leningen en garanties. In het Operationeel Programma 2007-2013 bijvoorbeeld, is dit concreet in het te ontwikkelen instrumentarium opgenomen.

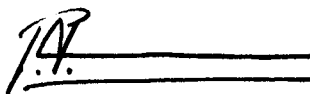
Wij hopen dat bovenstaande inhoudelijke reactie een positieve bijdrage kan leveren aan de bespreking op 14 november a.s. Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Het Dagelijks Bestuur van het
Samenwerkingsverband Noord-Nederland,

A.L. ter Beek,
Voorzitter

R.A. Engelsman,
wnd. secretaris